

Waarom zijn er te weinig betaalbare woningen?

Probleemwijken of prachtwijken? Mooie woorden, maar in praatjes kun je niet wonen. De heersende klasse is echter in de veronderstelling dat men in een holle frase al zijn of haar intrek kan nemen. Het wordt immers meer en meer duidelijk hoe de regering, de gemeente en de projectontwikkelaars baat hebben bij een afbraakbeleid, waar de gewone werkende mensen onder gebukt gaan. De Rode Morgen schrijft deze maand over het woonprobleem, dat al zo lang een brede laag van de bevolking plaagt, terwijl een kleine groep mensen de zakken kan vullen – juist dankzij dit beleid.

Jongerenhuisvesting

Als er één groep is in de maatschappij die het meest openlijk en schaamteloos wordt beroofd omwille van de simpele eis, een dak boven het hoofd te hebben, dan zijn het de jongeren. Zowel studenten, werklozen als jonge arbeiders worden zonder blikken of blozen iedere maand van een vierde van hun inkomen beroofd. Zij staan in de praktijk in hun eentje machteloos tegenover de woekerprijzen die ze moeten betalen –voor één van de meest primaire behoeftes van de mens.

We spraken met Jordy, een jongeman van 23 jaar uit Maarssen, gedwongen om de belachelijke som van € 305 te betalen voor een karige negen vierkante meter: *"Ik ben een kamer gaan zoeken omdat er spanningen thuis waren, gelukkig kon ik toen bij mijn oma terecht. Via contacten en vrienden kwam ik uiteindelijk in deze kamer terecht. In verhouding met mijn huisgenoten hier betaal ik verreweg het meest. Ik verdien ongeveer tussen de € 1000 en de € 1100 in de maand, dan is € 305 veel geld. Zeker voor die ruimte. Ik haal iedere week gewoon mijn brood en aan het eind van de week wil ik graag een biertje drinken. Met een klein beetje extra geld of minder huur was er geen wolkje aan de lucht. Deze maand vroeg ik de huisbaas om een gunst, omdat ik een wortelkanaalbehandeling heb gehad die € 300 kostte. De vraag was of ik de huur later kon betalen, maar hij vertelde me dat ik dan maar de tandarts niet moest betalen, maar dat kan natuurlijk ook niet."*

Deze situatie is niet specifiek voor Jordy, het is de dagelijkse realiteit van heel veel jongeren in Nederland. Jonge mensen zouden zich bezig moeten houden met hun toekomst en hun ontwikkeling. In plaats daarvan komt de zorg, of ze wel met hun loontje de maand doorkomen en of ze daarvan hun woonruimte kunnen betalen. Waarom zijn er te weinig betaalbare woningen?

Volksbuurten versus de sloopkogel

De Duitse marxist Friedrich Engels schreef in 1873 over het woningvraagstuk, dat: *"arbeiders uit de centra van de steden worden weggedrukt naar de buitenwijken; een ander gevolg, dat arbeiderswoningen en kleine huizen in het algemeen schaars en prijzig worden en dikwijls in het geheel niet meer te krijgen zijn. Want onder deze omstandigheden bouwt de bouwindustrie slechts bij uitzondering arbeiderswoningen, aangezien bouwen van duurdere woonhuizen haar een veel betere speculatiemogelijkheid biedt"*. ('Over het woningvraagstuk', F. Engels, SUN, blz. 19).

Het grootste probleem is het schrijnende tekort aan normale woningen die door mensen met een modaal inkomen betaald kunnen worden. In plaats daarvan moeten gewone mensen iedere maand maar zien hoe ze de eindjes aan elkaar kunnen knopen, omdat ze een veel te hoge huur of een onbetaalbare hypotheek hebben. We kunnen in Amerika zien tot welke toestanden dat leidt, toen de hypotheekcrisis vele mensen dakloos maakte. De 'working poor' – zoals ze daar worden genoemd – hebben soms een werkdag van twaalf uur en verdienen nauwelijks genoeg om van rond te komen. In Nederland is zo een situatie nu bijna realiteit.

Volgens de kranten is de oorzaak van de hypotheekcrisis dat de Amerikanen de

afgelopen jaren hun reële inkomen nauwelijks hebben zien stijgen en vrijwel niet meer sparen. Om de huishoudelijke bestedingen op te voeren, moet er dus een groeiend krediet zijn. De stijgende huizenprijzen waren daarvoor een goed onderpand, maar toen het met die stijging was gedaan viel het geheel als een kaartenhuis ineen. In Nederland hebben we ons 'reële inkomen' ook niet zien stijgen de afgelopen jaren. Integendeel, het is onder andere door de komst van de euro achteruit gehold en met de aanhoudende prijsstijgingen die we ook weer in 2008 tegemoet gaan, is dat in een slepende negatieve spiraal terecht gekomen. Dit staat in schril contrast met de winsten die door de tien grootste bedrijven werden gemaakt. In 2003 was dat een bedrag van 34,4 miljard euro. We zien dus een herverdeling van het nationale inkomen, van de rijkdommen die de werkende mensen creëren en vervolgens in privé-eigendom verdwijnen. Dit houden we even in ons achterhoofd en dan nemen we een kijkje naar de ontwikkelingen op de woningmarkt in Amsterdam. Daar wil de gemeente 35.000 woningen slopen, 28.000 woningen verkopen en tienduizenden samenvoegen. Terwijl mensen in Nederland steeds minder geld te besteden hebben en harder moet blijven werken voor minder, blijven (zoals Engels al beschreef) arbeiderswoningen en kleine huizen schaars.

Samenwerking buurtbewoners

De werkende bevolking in Nederland moet óf diep in de buidel tasten óf zich diep in de schulden steken om een redelijke woning te krijgen. De situatie in de hoofdstad is dan ook niet bijzonder. Door heel Nederland komen we dezelfde ontwikkelingen tegen. Naast de Spaarndammerbuurt in Amsterdam stonden ook de Utrechtse wijken Het Kleine wijk en Ondiep onder druk en worden onder andere de Rotterdamse buurten Vreewijk en Afrikanerwijk gedeeltelijk bedreigd door de sloophamer. We spraken met Toni (een actief lid van SASH – *'Stop Afbraak Sociale Huisvesting'*) over zijn ervaringen in de strijd tegen de afbraak van de sociale woningbouw in de Spaarndammerbuurt, waar hij ook woont: *"De gemeente en de projectontwikkelaars gebruiken allerlei tactieken om de buurt op de knieën te krijgen, zodat ze hun sloopplannen kunnen doorzetten en duurdere appartementen kunnen bouwen. Bijvoorbeeld door de buurt te laten verloederen door het onderhoud van de straten en woningen achterwege te laten. Door irritaties die daardoor ontstaan, proberen ze mensen uit de buurt weg te treiteren en de sociale samenhang en samenwerking van die buurt te ondermijnen, om het protest in de kiem te smoren"*. Juist deze samenwerking van buurtbewoners is echter het enige wat tussen de sloopkogel en de volksbuurten in staat. Er wonen 738 duizend Amsterdammers in slechts 375 duizend woningen. De gemeente wil de opbrengsten van ruim 150 duizend woningen drastisch verhogen. Dat is 43% van de totale woningvoorraad van Amsterdam. Als we nagaan dat er gemiddeld 1,97 mensen in één woning wonen, betekent dit dat 295 duizend Amsterdammers een verhoging van de woonlasten tegemoet kunnen zien door sloop/nieuwbouw, samenvoeging en verkoop. Bezopen, want van arbeiderslonen moet je kunnen wonen!

Een tijdelijk probleem?

Allesbehalve dat eigenlijk. We blikken nog een keer terug naar het jaar 1873 en de analyse die Engels toen maakte: *"De expansie van de grote moderne steden veroorzaakt in bepaalde mate - en met name in het centrum gelegen - gebieden een kunstmatige, vaak enorme waardevermeerdering van de grond; wat daar gebouwd is, drukt de waarde van de grond in plaats van deze te verhogen, omdat deze gebouwen niet langer beantwoorden aan de veranderde omstandigheden. Ze worden afgebroken en vervangen door andere. Dit gebeurt vooral met arbeidershuizen in het centrum, waarvan de huren nooit, of slechts zeer langzaam, boven een bepaald maximum kunnen komen, zelfs niet al worden zij zoveel mogelijk volgestopt. Ze worden gesloopt en in hun plaats worden winkels, warenhuizen en openbare gebouwen neergezet"* (idem).

Wonen is een recht, maar binnen de kapitalistische verhoudingen voornamelijk een probleem. Dit woonprobleem is niet specifiek voor onze tijd, maar is zo oud als de scheiding der klassen. Door de industriële revolutie en de technische mogelijkheden die

we vandaag de dag hebben, is het mogelijk om het woonprobleem voor ééns en altijd de wereld uit te helpen. De reden dat dit niet gebeurt is dat binnen de verstikkende verhoudingen van het huidige kapitalisme niet de menselijke behoeften, maar slechts de winst de norm is.

Alleen de afschaffing van de uitbuiting en onderdrukking van de arbeidersklasse door de heersende klassen kan dit probleem bij de hoorns vatten, alleen het échte socialisme biedt de lange termijnoplossing – in tegenstelling tot het uitgewoonde perspectief van symptoombestrijding. Maar om dit doel te bereiken moeten we ons organiseren: buurtbewoners die gezamenlijk bedreigd worden om hun huizen te verlaten, kunnen zich pas effectief verweren als ze samenwerken. De heersende klasse heeft de macht van het geld, maar de gewone mensen kunnen macht uitoefenen als ze samenwerken en met gezamenlijke inspanning het onrecht bevechten.

Daarom is er op 9 februari een landelijke demonstratie door SASH georganiseerd in Amsterdam. Kom ook, want zelfs wanneer het woonprobleem u op dit moment niet direct treft, zijn er zeer veel mensen die daar wel de dupe van ondervinden. Kom ook, kom in actie!

Eisen van de landelijke demonstratie:

- * Sloopbeleid van dit kabinet van tafel.
- * Geen gedwongen verhuizingen.
- * Woonlasten omlaag.
- * Uitbreiding van de sociale woningbouw.
- * Van uitkeringen en lonen moet je kunnen wonen.
- * Onmiddellijk uitvoeren van achterstallig onderhoud.
- * Stop de woningnood.

**Landelijke SASH demonstratie 9 februari 2008:
13.00 uur, de Dam, Amsterdam.**